

aduersa prætendit deducere ex supra dictis verbis; Igitur reuocari non potest dicta donatio. Quia si qui fundat se in lege qualificata, ante omnia debet docere & probare qualitatem illam, alias non potest obtinere vt pluribus iuribus relatis resoluit Anton. Gom. 3. tom. cap. 1. de delict. nu. 4. 4. & cap. de capturar eorum, nu. 1. estq; verissimum.

Inde est, vt cum lex vnum disponit, & alterum præsupponit ad hoc, vt habeat locum dispositum, debet prius verificari præsuppositum. Solet ad hoc allegari gloss. singularis in l. mancipia, verb. auocandum, C. de seru. figu. quam ibi commendat Iacob. Butr. & Bald. Rom. iug. 489. Paul. Paris. cons. 62. num. 36. & seqq. vol. 4. & plures referens Mexia in l. Regia Toloti, in quarto fundamento secunde partis, num. 2. & sequentib. Sed cum lex disponat donationem reuocari ex causa ingratitudinis & præsupponat atrocem iniuriam requiri ad hoc, necessario debet verificari prius commissam fuisse præd. atrocem iniuriam: hoc autem non constat nec probatur: Igitur, &c.

Secundo, quod si hic non sit commissæ atrocis iniuria sed tantum leuis, quando vlla esset, probatur ex l. 20. tit. 9. part. 7. vbi lex Regia ad decidendum venit, quæ dicantur iniuriæ atroces. Que quere tanto dezir en Remia ce como crueldes, y graues, & quæ leues, & inquit, que las gra ues pueden ser conoçidas en quatro maneras. La primera por razon del dicho, como por ferida en la persona. La segunda por razon del lugar del cuerpo en que se da, e haze la ferida, como si fuesen en el oio, o en la cara, o por razon del lugar do fue se fecha la deshonra, como quando se haze de palabra, o de hecho delante del Rey o del juez, o conoço, o en Iglesia, o en otro lugar publicamente ante muchos. La tercera manera, es por razon de la persona, que reciba la deshonra: como si es fecha a padre de buio, o a abuelo de su nieto, o al menor de su castallo, o de su rapaz, o de aquel que el a serro, de aquel que el otro, o al suoz. La quarta, es por cantigas, o por rimas, o por famoso libello, q̄ home haze en deshonra de otro. Subdit ita tim lex: E todas las otras deshonras que los homes haz en los rinos a los otros, de fecho, o de palabra, que no son tan graues como de suso diximos, por razon del fecho, o del lugar, o de aquellos que las reciben, son conoçidas por lusingas. E por ende, mandamos que los iuzgadores que ouieren a iuzgar las en miendas de ellas, que se aperçiban por el departimiento suso dicho en esta ley, &c.

Verba profecto notanda, quæ nostrum casum manifeste apeririunt & definiunt.

Imo etiam si de iure communi idem requirebatur, quod dicit illa lex scilicet, quod conuitium fieret in cœtu & cum vociferatione, ad hoc, vt dicatur conuitium, vt in l. uem, apud Labonem, §. conuitium, ff. de iniuriis. Sed in præfenti non contingit iniuria vlla aliquo ex supra dictis modis insignita. Imo etiam si esset vera assertio prædict. testium, verba, quæ audiisse dicunt, fuit clam noctuque intra parietes priuatos & in absentia, nõ vero cum vociferatione, nullo igitur modo potest dici atrocis iniuria. Tertio, quod ex præd. verbis non sit facta atrocis iniuria, probatur nouissime ex l. 2. tit. de las iniurias, y denuestos, lib. 8. noia. copil. Reg. vbi tunc demũ reputatur grauis iniuria, llamar a vna muger puta, quando est nupta, & non alias, quia si nupta non esset, pro leui iniuria reputaretur, & pro tali puniretur ex l. 3. sequent. d. tit. puniente alia pœna leui alias iniurias leues præter contentas in d. l. 2. Sed pars aduersa non est nupta; Igitur &c. quia qualitas d. l. secundæ, que sea muger casada: requiritur pro forma, & sic de ipsa debet cõstare ante omnia, vt supra dictum est, qua deficiente deficit dispositio, & quamuis ipsa procedat respectu pœnæ specialis, de des. v. z. e, quam incurrit delinques contra dict. legem secundam, nihilominus tamen ex ipsa, iuncta lege sequenti ipsiusq; ratione colligitur, le-

uem esse iniuriam, quando in mulierem non nuptam profertur, quamuis iudex attēta qualitate personarum & iniuriæ illatæ possit pœnam illius l. augere, vt in illa lege 3.

Ex quibus iam cessat doctrina Ripæ in d. l. fin. nu. 23. supra relata tenentis, quod vocare aliquem cornutum, esset atrocis iniuria: quia licet hæc opinio de iure communi procedere posset, iure tamen Regio, attento saltem in homine non vxorato, vel muliere non nupta, minime locum habet per supra dicta, multoq; minus in vidua, quæ, vt fertur, inhoneste vixit publice, maxime, quod requirebatur, iniuriam atrocem commissam fuisse publice & cum vociferatione. Quarto probatur optime ex depositionibus sex testium reæ affirmantiũ non esse grauem nec atrocem iniuriam, quamuis eam p̄d. modo iniuriarent propter publicam formam, quæ in ciuitate erat contra actricem de præd. infamia, tum etiam propter infimam conditionem ipsius.

Nec obstat, si quod in casu d. l. fin. C. de reuocandis donationibus, cum similibus, veritas conuitii minime excuset iniuriantem, iuxta tradita per Ripam, ibi, numero vigesimo quinto & sequentibus, quia Ripa ibi refert in hoc plures opiniones & distinctiones, & licet ipse teneat supradictam, adhuc veritatis probatio alleuaret iniuriam, maxime, cum ipsa non sit atrocis, vt probatum existit. Præterea licet hæc opinio Ripæ de iure communi procedere posset: inspecto tamen iure Regio (quo expresse decium existat, quod iniurians aliquem) probando vera esse conuitia, nullam incurrat pœnam: primo, quia veritate dixit: secundo, vt delinquentes vereantur similia perpetrare propter opprobrium & detractionem, quam patientur, vt in l. fin. tit. 6. & in l. prima, ad finem, titulo nono, partisa septima, minime habere locum potest.

Et quamuis si probatio veritatis conuitiorum in illis delictis, in quibus reipublicæ non interest, vt detegantur, non excuset a totali pœna, bene tamen liberat ab ordinaria & graui, quamuis iniuria facta sit in rixa & prauo animo, vt tradit Didac. Couarruuias lib. 1. de viarum resolutionem, capit. undecimo, numero septimo, versiculo octauo mihi, & Frater Dominicus Soto, libro quarto, de iustitia & iure, questione sexta, articulo sexto, pagina trecentesima trigesima prima, columna secunda, Narr. in Manuali, capit. 18. num. 48. Petrus Placa de delict. lib. 1. cap. 1. num. 3. & sequentibus, Iohann. Iannez, in suo libell. rerum quotid. cap. 17. num. 11. & Gregor. Lopez, in dicta l. glo. magna, ad finem, quicquid in contrarium velit Anton. Gomez 3. tom. cap. de iniuria, nu. 2. Sed pœna reuocationis propter ingratitudinem ratione atrocis iniuriæ est pœna legis ordinaria; Ergo non debet infligi hoc casu probata veritate conuitii.

Præterea si vocare aliquem buboso non est iniuria atrocis, vt in terminis decidit Iohann. Iannez vbi supra, num. 8. præ maxime, cum probatum existat, præd. morbo laborasse actricem; Nam expedit reipublicæ, vt detegatur, ne alios inficiat, vt tenet Greg. Lop. in d. l. tit. 9. par. 7. gl. mag. in princ.

Item, si quod furata sit gallina, r̄ erat domestica paruique valoris, in qua non committitur furtũ, nec aduersus eam agi furti poterat ea ratione, vt in l. respiciendum, §. furta domestica, ff. de pœnis, & l. 4. & 17. & ibi Gregor. Lop. in gl. pen. tit. 14. par. 7. tradit optime Ant. Gomez 3. tom. c. de furtis, nu. 3.

Vltimo fin fauorem rei facit, quia donatio hæc, de qua agimus, fuit facta ob bene merita & seruitia, & sic ob remunerationem, vt ex instrum̄to donationis patet & probatum bene existit in processu, quo casu donatio irreuocabilis est, etiã ingratitudine sequuta, text. est expressus in l. si pater, §. i. sum̄ta gl. verb. irrevocabilis ff. de donat. l. a. in l. fin. non sorsim, §. libertus, nu. 8. ff. de condit. indebit.

indebit. sequitur alios allegans Petr. Duen. reg. 224. lim. 4. Gregor. Lop. in d. l. 10. glo. 1. Tirag. in l. si unquam, verb. donatione largitus, num. 13. C. de reuoc. donat. Felin. in suo reperi. verb. donatio remuneratoria, Boer. decis. 27. Hęc lis finita atq; sopita fuit concordia placita inter partes.

SVMARIA.

- 1 Instrumentum referens totam substantiam alterius instrumenti non comparentis, item & disponens super illa, valet & tenet, quamuis alterum non producat.
2 Verba enuntiativa per modum causæ adiecta ab eo, qui habet potestatem disponendi, inducunt dispositionem.
3 Verba enuntiativa in contractibus regulariter inter easdem personas probant, & nu. 4.
4 Verba enuntiativa in contractibus non inducunt obligationem.
5 Verba enuntiativa recte probant, quando confessio contrahentium est genuinata.
6 Verba enuntiativa in vltima voluntate principaliter propter se emissa, dispositionem inducunt, nisi ab herede probetur, per errorem emissa fuisse: & tunc agitur virtute testamenti, non vero prima scriptura.
7 Quando in vno instrumento fit mentio alterius, non est necesse de primo constare, quando secundũ etiam propter aliud emissum potest principaliter disponere.

CONSILIVM XXXV.

Visa iuris allegatione Magnifici aduocati cuiusdam muti, ultra ibi adducta, iustitia d. muti, quæ meo iudicio indubia est, fundari etiam potest sequentibus.

Primo, quia si instrumentum secundum parentum suorum in iudicio productum, in quo apponitur vincula & conditiones, primo instrumentum non apparent meliorationes tertii & quarti factæ in fauorem d. muti, (in hoc enim Episcopat. Ciuit. immemorabili consuetudine introductum est, vt parēs possint liberos suos in tertio & quarto bonorum meliorare, id quod iā in numeris iudicum supremorum sententis est obtētum, ita, vt pro constituto id semper habeatur) est clarum & dispositiuum, quoniam refert totam substantiam & dispositionem primi, & assignat bona, in quibus meliorari debent d. meliorationem. Aditque & disponit, quod d. meliorationem tertii & quarti, quam in his & illis bonis parentes assignant, volunt, vt eam habeant liberi sui, quos hic nominat, & ceteri descendentes; quæ verba aperte disponunt, ac per consequens valere debet hoc secundum instrum̄tum, quamuis primum, quod refertur, non appareat, cum legibus Regiis permiffum sit parentibus liberos meliorare in 3. & 5. bonorũ, & consuetudo immemoralis huius Episcopatus id in 3. & 4. permittat.

Secundo etiam si adhuc non cessante, quod minime cessat, quia verba enuntiativa per modum causæ adiecta ab eo, qui habet potestatem disponendi, inducunt dispositionem, vt tradunt gloss. Bart. & doctor. in l. si fecer. §. Lucius, ff. solut. matr. & donat. Bart. in l. ex hac scriptura, ff. de donation. sta. tenet Socin. cons. 227. numer. 2. versicul. 5. quia verba, volumine secundo. Sed in præfenti verba primæ scripturæ referuntur in hac secunda per modum causæ, vt constat ex principio quod idem: Ergo dispositionem inducunt. Sequitur etiam Alexand. in authentic. si quis in aliquo, numer. 11. C. de edend. sic limitans illum textum & affirmans, non esse necesse illam aliam dispositionem seu eius scripturam exhiberi, si de ea specifica facta mentio est, sicut fit in hac secunda scriptura, & Decius ibi, numer. 40. Quod præ maxime procedit in præfenti casu, quia in scriptura referente habetur certitudo de voluntate disponentium, de quorum mente constat: quia relatio explicite & integra facta est,

iuxta ea, quæ tradit Decius, vbi supra, & Aymon Crauet. cons. 157. num. 16.

Tertio si quic regulariter verba enuntiativa in contractibus inter easdem personas probant, vt in l. optimam, C. de contrahend. & committ. stipul. & ibi Salyc. in princ. & in l. 32. tit. 11. part. 5. & ibi Greg. Lop. Sed hic agimus de probanda voluntate patris inter filios eo tempore emissa, quo nullum ius acquisitum erat Reg. filio ex delicto aliorum filiorum, quia nondum erat commissum; Ergo sufficit secunda scriptura; quamuis prima non appareat. Ad idem est optimus tex. in l. publica, §. si. vers. responde. ff. de pos. vbi probatur, quod licet verba enuntiativa in contractibus non inducant obligationem, inducunt tamen probationem, notat Bar. in d. l. ex hac scriptura, n. 16. ff. de don.

Quarto, quia si verba enuntiativa recte probant, quando confessio contrahentium est genuinata, iuxta notata per Bart. in l. cum scimus, C. de agricol. & censu. lib. 11. & in hoc casu sæpe ac sæpius pater d. muti confessus est hac in secunda scriptura, se fecisse prædictam meliorationem; Ergo standum est ei, quamuis prima non appareat.

Quinto si vltimo fundatur iustitia muti ex testamento patris ipsius, vbi referuntur ambæ scripturæ eaque approbat & confirmat, quod sufficit, quamuis prima non appareat, quãdoquidem secunda producta est, in qua inferitur tenor primæ, & adicitur dispositio circa dict. meliorationem. Quia licet virtute primæ scripturæ si agi non possit, virtute tamen testamenti potest agi ex text. in l. 1. C. de falsa cass. adiect. legat. vbi notat Salyc. quod verba enuntiativa in vltima voluntate principaliter propter se emissa dispositionem inducunt, nisi ab herede probetur, per errorem emissa fuisse. Sed in hoc testamento profertur verba propter se principaliter, & ad approbandum, ratificandum & confirmandum dict. donationem; Ergo optime disponunt. Facit doctrina si Bal. in l. si don. n. 2. C. de don. vbi probatur, quod quando in vno instrumento fit mentio alterius instrumenti, non est necesse de primo constare, quando secundum etiam propter aliud emissum potest principaliter disponere. Viso hoc cõsilio, iudex Regius commissionis datus super bonis delinquentium, qui principio volebat æqualiter diuidere inter omnes filios hæc bona vinculata tanquam libera, quia nõ apparuit primum instrumentum meliorationis, remisit articulum hunc ad Regalem Cancel. Pinc. a qua emanauit sua commissio, vt in ea decideretur, vbi tandem declaratum fuit sententia diffinitiuã dominorum lata pro d. melioratione in fauorem d. muti, iuxta hoc cõsiliu.

SVMARIA.

- 1 Ad veritatem copula requiritur concursus utriusque copulati.
2 Voluntas testatoris primum locum obtinet & est seruanda.
3 Voluntas testatoris facit formam & conditionem.
4 Habens vnã ex duab. qualitatibus requisitis per testatorem in patrono, non admittitur ad imo patronatus.
5 Præsentatio facta per patronum non habentem qualitatem requisitam a testatore, est inualida.
6 Fundus se ex aliqua dispositione qualificata, ante omnia probare debet omnes qualitates requisitas.
7 Testator instituens in genere pauperes indistincte, vel eis aliquid legans, si in ciuitate vel oppido sunt plura hospitalia pauperum, pauperiori debent, quod si de eo dubietur, Episcopus declarat interloquendo super paupertate.
8 Relictum pro dote mulieri pauperi est legatum primum, & an idem sit, si relinquatur coniuncte mulieris?
9 Primum nominatum censetur magis dilectum.

